

О.В.Нечипорук,
викладач кафедри менеджменту та бізнесу
Харківський національний економічний університет

УДК 336.76:658.152

ВПЛИВ ФОНДОВОГО РИНКУ НА ІНВЕСТИЦІЙНУ ПРИВАБЛИВІСТЬ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

Ключові слова

Фондовий ринок, інвестування, інвестиційна привабливість, промислове підприємство, розвиток фондового ринку.

I. Вступ

В умовах ринкової трансформації економіки України домінуючим стає інвестиційний аспект, що зумовлюється масштабними завданнями ринкового реформування в Україні. Фондовий ринок, який є одним із варіантів інвестування в промисловість, поки що не виконує повною мірою всіх завдань щодо раціонального перерозподілу фінансових ресурсів та ефективного залучення інвестицій у реальний сектор економіки України. Сьогодні в Україні практично немає інструментів інвестування, які служили б джерелом отримання прибутку, у зв'язку з низькою інвестиційною привабливістю, тому що на фондовому ринку обертається дуже мало акцій. Інвестиції капіталу в акції акціонерних товариств багатьох галузей промисловості не забезпечують ані зростання капіталу інвесторам, ані ліквідності акцій. Проблема полягає в тому, що українські підприємства не стали привабливими об'єктами для національних та іноземних інвесторів[4].

Необхідність збільшення надходжень інвестицій в економіку України від вітчизняних та зарубіжних інвесторів вимагає формування сприятливого у широкому розумінні цього слова інвестиційного клімату як для процесів безпосереднього залучення інвестицій, так і їх ефективного використання.

Фондовому ринку та проблемам, пов'язаним з його функціонуванням та інвестуванням присвячена значна кількість наукових робіт та публікацій. Проводячи аналіз та систематизацію матеріалів, опублікованих останнім часом з окремих питань, викладених у статті, слід зазначити, що деякі автори започаткували розв'язання даних проблем. А саме, в роботі Проценко Т.О. [9] розкриваються шляхи активізації виробництва та поліпшення інвестиційного клімату в Україні, в статті Плахтій М. [5] визначена система факторів, які суттєво впливають на особливості формування місцевих інвестиційних ринків у регіонах України, у статті Євсєєнко О. [2] наведена класифікаційна оцінка адміністративно-територіального розподілу країни у розрізі основних показників розвитку фондового ринку. Казаков А.[3] у своїй статті визначає проблеми та перспективи розвитку фондового ринку України, а в статті Денисенко М. [1] розглянута державна політика розбудови фондового ринку. У той же час найбільш невирішеним питанням є проблема підвищення привабливості фондового ринку для портфельних інвесторів, формування ефективних механізмів залучення фінансових ресурсів іноземних та вітчизняних інвесторів та їх спрямування через механізм фондового ринку в реальний сектор економіки з метою забезпечення макроекономічного зростання України.

II. Постановка задачі.

Метою дослідження є аналіз та визначення сучасного стану розвитку фондового ринку в Україні та розробка заходів щодо розвитку ринку цінних паперів та підвищення його ефективності, формування ефективного механізму залучення фінансових ресурсів іноземних та вітчизняних інвесторів.

В процесі дослідження використано законодавчі та нормативні акти України з питань регулювання відносин емітентів з інвесторами та інвесторів із професійними учасниками ринку цінних паперів. Використано системний підхід для аналізу та обґрунтування проблеми

розвитку фондового ринку та розробки заходів щодо підвищення його ефективності та інвестиційної привабливості.

III. Результати.

Проблеми оптимізації регіональної структури економіки та активізації інвестиційної діяльності безпосередньо пов'язані з науковими та практичними завданнями (Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку) ДКЦПФР, (Фонду державного майна України) ФДМУ та інших державних установ, а саме, з Програмою розвитку фондового ринку України на 2001-2005 роки [6] та Програмою розвитку інвестиційної діяльності на 2002-2010 роки [7, 8], затверджених постановами Кабінету Міністрів України.

Сучасний фондовий ринок України являє собою складну у функціональному та інституціональному аспектах систему, яка, з одного боку, має ринкові механізми саморозвитку і самоорганізації, а з іншого - є об'єктом досить жорсткого державного регулювання.

Сьогодні український ринок цінних паперів не виконує тих функцій, які він повинен виконувати в економіці, разом з тим він має серйозний потенціал розвитку, і в першу чергу в галузі фінансування українських компаній.

Метою розвитку та функціонування фондового ринку в Україні має стати залучення інвестиційних ресурсів (як вітчизняних, так і іноземних) для спрямування їх на відновлення та забезпечення зростання виробництва.

Для того, щоб фондовий ринок України став ефективним механізмом обороту цінних паперів, сприяв економічному розвитку та забезпечував належні умови для інвестицій та надійний захист інвесторів, його створення та подальше функціонування повинно будуватися на таких принципах, як соціальна справедливість, надійність захисту інвесторів, регулюємість, контролюємість, ефективність, правова упорядкованість, прозорість, відкритість, конкурентність, цілісність ринку,

першочергова реалізація загальнонаціональних інтересів та забезпечення гарантій та безпеки інвестиційної діяльності в економіці України.

Вирішення проблемних питань, які постали перед фондовим ринком і перешкоджають вітчизняному ринку цінних паперів сприяти надходженню інвестицій до реального сектора економіки, дасть змогу досягти поставленої мети.

Позитивна робота промисловості та подальший приріст обсягів виробництва залежить від підприємств акціонерної форми власності. Такі підприємства є основними постачальниками фінансових інструментів (акцій, облігацій) на ринок цінних паперів України. Більшість з таких підприємств страждає від нестачі вільних фінансових ресурсів для розширення обсягів виробництва та технічного переозброєння. Основними джерелами інвестицій для їхнього розвитку є лише власні кошти.

Сьогодні в Україні з'явився шанс формування ринку цінних паперів, який би направив кошти фінансового ринку в реальний сектор економіки.

Фондовий ринок має великий потенціал та можливості для забезпечення інвестиційними ресурсами вітчизняні підприємства. Він здатен акумулювати вільні кошти та перерозподіляти їх від неефективних до ефективних галузей економіки, забезпечуючи при цьому їх спрямування на відновлення та подальше зростання виробництва.

Для подальшого розвитку фондового ринку України та підвищення його привабливості для інвесторів необхідно:

встановлення жорсткої процедури допуску цінних паперів іноземних емітентів на національний фондовий ринок, яка б забезпечувала захист внутрішнього інвестора;

проведення активної державної політики, направленої на становлення ефективного ринку цінних паперів, який би був якісним інвестиційним механізмом.

Потрібно розробляти та реалізовувати нову концепцію розвитку ринку цінних паперів, яка передбачає наступне:

- залучення всіх груп інвесторів;

- активну політику держави, направлену на розвиток ринку цінних паперів (виведення підприємств на фондовий ринок, створення ринку комерційних паперів, введення для широкої групи підприємств обов'язкових біржових котирувань, зниження для емітентів витрат, пов'язаних з виходом на ринок цінних паперів) і т.д.

Україна повинна розвивати свій ринок цінних паперів у відповідності до правил, прийнятих у всьому світі, враховуючи негативний та використовуючи успішний світовий досвід.

Для створення сприятливих умов для внутрішнього інвестора та укріплення вітчизняного ринку цінних паперів необхідно перейти до активного залучення також і внутрішніх інвесторів. Необхідно постійно покращувати імідж України в очах іноземних інвесторів, знижувати рівень ризиків, пов'язаних з вітчизняною економікою.

В подібних умовах слід допустити на український ринок цінні папери іноземних емітентів.

Основною метою розвитку ринку цінних паперів України повинно стати його перетворення в високоефективний механізм перерозподілу фінансових ресурсів, який сприяє суттєвому збільшенню інвестицій в українську економіку та зниженню вартості інвестиційних ресурсів.

Для цього потрібно покращити кількісні та якісні параметри ринку цінних паперів, а саме:

- збільшити ємкість українського ринку цінних паперів;

- збільшити долю первинного ринку за рахунок активізації емісійної діяльності українських компаній;

знизити витрати інвесторів та емітентів з виходу на ринок та зробити для них присутність на ринку більш рентабельною;

створити сприятливі передумови для виходу на ринок цінних паперів виробничих компаній.

IV. Висновки.

Наукова новизна досліджень проведених у статті полягає в подальшому розвитку певних заходів щодо розвитку фондового ринку, створення сприятливих умов і зниження ризиків інвесторів, формування ефективного механізму залучення фінансових ресурсів іноземних та вітчизняних інвесторів та їх спрямування через механізм фондового ринку в реальний сектор економіки.

Практичне значення полягає у знаходженні шляхів вирішення проблеми розвитку фондового ринку та його впливу на інвестиційну привабливість промислового підприємства.

Підсумовуючи викладений матеріал, слід зазначити, що інститути спільного інвестування та ринок цінних паперів мають стати потужним механізмом залучення інвестиційних ресурсів в економіку України та забезпечити захист інвесторів. А поліпшенню інвестиційного клімату в державі має сприяти Програма розвитку інвестиційної діяльності на 2002-2010 роки.

Таким чином, можна зробити висновок, що формування національного ринку цінних паперів помітно впливає на темпи економічного росту, які характеризують сучасний стан української економіки; фондовий ринок визначає інвестиційну привабливість промислового підприємства та країни в цілому і взаємопов'язаний із реалізацією приватизаційної, монетарної, інвестиційної, податкової, антимонопольної, інформаційної та облікової політики.

З метою активізації впливу процесів, що відбуваються на фондовому ринку, необхідним є залучення та раціональне розміщення інвестиційних ресурсів на конкурентних засадах, удосконалення обігу

цінних паперів та забезпечення захисту прав інвесторів на вітчизняному ринку цінних паперів.

Якщо існуючі проблеми вирішити, то це прискорить розвиток організованого фондового ринку в Україні, що, в свою чергу, позитивно вплине на масовий вияв довіри до українських цінних паперів, на їх ліквідність, капіталізацію ринку, сприятиме збільшенню доходів до бюджету, прискоренню приватизаційних процесів, виведенню із кризи економіки України.

Фондовий ринок може стати складовою частиною світового ринку фінансових ресурсів, надаючи іноземним інвесторам надійний механізм для здійснення портфельних інвестицій в економіку України.

Література.

1. Денисенко М., Кабанов В., Ковтун І., Недбайло О. Державна політика розбудови фондового ринку // Ринок цінних паперів України. - 2003. - №1-2. – С. 3 - 8.

2. Євсєєнко О. Статистичний моніторинг регіональної сегментації фондового ринку України // Ринок цінних паперів України. - 2003. - №11-12. – С. 3 - 7.

3. Казаков А. Проблеми та перспективи розвитку фондового ринку // Ринок цінних паперів України. – 2003. - №11-12. – С.15 – 22.

4. Кравченко Е.А., Запорожан Д.В. Тенденції розвитку фондового ринку // вісник Одеського інституту внутрішніх справ. – 2001. - №1. – С.172-175.

5. Плахтій М. Засади дослідження стійкості інвестиційних процесів у регіоні // Ринок цінних паперів України. – 2003. - №7-8. – С.19-22.

6. Програма розвитку фондового ринку України на 2001-2005 роки. Стратегічна група з питань розвитку фондового ринку України. Київ. 13.12.2000р.

7. Про затвердження Програми розвитку інвестиційної діяльності на 2002-2010 роки. Постанова Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2001р. №1801.

8. Про схвалення плану заходів щодо виконання Програми розвитку інвестиційної діяльності на 2002-2010 роки. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 9 серпня 2002р. № 440-р.

9. Проценко Т.О. Державне управління іноземними інвестиціями в регіонах України // Статистика України. – 2001. - №4. – С.6-9.

Анотація

В статті проведено системний аналіз вітчизняного та зарубіжного досвіду щодо вивчення проблем розвитку фондового ринку та його впливу на інвестиційну привабливість промислового підприємства, розроблено певні заходи щодо перспективи розвитку фондового ринку та шляхи покращення інвестиційного клімату в Україні.

Анотация

В статье проведен системный анализ отечественного и зарубежного опыта по изучению проблем развития фондового рынка и его влияния на инвестиционную привлекательность промышленного предприятия, разработаны необходимые меры относительно перспективы развития фондового рынка и пути улучшения инвестиционного климата в Украине.

Annotation

In this article we have made a systematic analysis of home and foreign experience devoted to the research of the problem of fund market development and its influence on the investment attraction of an enterprise, we have elaborated the necessary measures relative to the development of fund market and ways of the improvement of Ukraine's investment climate.